

ÚJABB EREDMÉNYEK A DUNA-TISZA KÖZÉNEK HONFOGLALÁS KORI KUTATÁSÁBAN

FÜREDI ÁGNES¹ – GALLINA ZSOLT² – PETKES ZSOLT³ – TÜRK ATTILA⁴

Miután a magyar régészet az 1990-es évek derekán felismerte, hogy a Kárpát-medence 10. századi régészeti hagyatéka bár főbb vonásaiban általános, mégsem egységes, a regionális kutatások irányába indult el. Kürti Béla emlékezetes, 1994-ben közreadott dolgozata konkrét példát nyújtott arra, hogy a területi sajátosságok kimutatása és elemzése a megtelepedés okát, lehetőségeit és hálózatát feltárva hogyan járul hozzá egy modern történeti kép megrajzolásához. Ez az új, dinamikus szemlélet az egy-egy tárgytypus általános felgyűjtésén alapuló tipokronológiai modellt váltotta fel.

A Kárpát-medence honfoglalás kori regionális régészeti kutatásában az elmúlt évtizedben a legintenzívebb vizsgálatok a Duna-Tisza közén folytak. Ez igaz egyrészt a felbukkant új lelőhelyek számára és a terepi kutatások volumenére, másrészt a megjelent tudományos dolgozatok számára és az azokban közölt természettudományos vizsgálati eredményekre.

Mivel mindez a teljes 10. századi Kárpát-medence, illetve a többi régió kutatására is kihatással van, hasznosnak láttuk áttekinteni az eredményeket és a továbblépési lehetőségeket, amelyek szorosan kapcsolódnak a három előadó munkásságához. Az előadásban egyrészt összehasonlítjuk a Duna- és a Tisza-mente, valamint a köztük elterülő Homokhátság, másrészt – észak-déli irányban – a Pesti-síkság és a kiskunság emlékhelyeinek jellegzetességeit. Célunk annak vizsgálata, hogy mennyire igazodik a lelőhelyek csoportosulása a földrajzi mikrorégiókhoz, illetve, hogy azok leletanyaguk tekintetében milyen sajátosságokkal rendelkeznek.

Szó lesz korábban nem ismert honfoglalás kori leletekről, illetve lelőhely-azonosításokról, új importleletek kapcsán az I. Bolgár Cárság hatásáról, az első generációs honfoglaló leletek elkülönítéséről a C¹⁴ eredmények fényében, valamint az anyagösszetételi vizsgálatok eredményei kapcsán a 10. századi ötvösség jellegzetességeiről.

¹ Budavári Ingatlanfejlesztő és Üzemeltető Nonprofit Kft., Régészeti Igazgatóság

² Ásatárs Kft.

³ Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Őstörténeti Témacsoport

⁴ Magyar Tudományos Akadémia Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar Őstörténeti Témacsoport - Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészettudományi Intézete Régészettudományi Intézet